

Vooraf

Over taalleerproblemen bestaan nogal wat misvattingen: ze worden niet altijd (h)erkend, ondanks de beste bedoelingen soms weinig professioneel aangepakt, of in het ergste geval zelfs als modegril afgedaan. Maar wat zijn (taal)leerproblemen nu eigenlijk? Hoe kan je ze in een zo vroeg mogelijk stadium herkennen? Hoe kan je het best remediale hulp bieden? Hoe pak je de begeleiding van leerlingen met (taal)leerproblemen organisatorisch aan? En wat met de sociaal-emotionele begeleiding? Tot welk resultaat leiden al die inspanningen?... Duizend en één vragen waarop de auteurs in dit themanummer over taalleerproblemen een antwoord trachten te formuleren.

Puur theoretische beschouwingen zijn met opzet achterwege gelaten. Elk artikel getuigt van praktische ervaringen met de begeleiding van leerlingen met (taal)leerproblemen. Stemmen uit de praktijk weerklinken ook tussendoor in de standpunten van diverse betrokkenen. De bijna spreekwoordelijke wetten en praktische bezwaren - en die zijn er legio - worden zeker niet uit de weg gegaan, maar gelukkig ontbreken de positieve noten evenmin.

De meeste auteurs van dit nummer zijn nauw betrokken bij de *opleiding remedial teacher*, georganiseerd door het Centrum voor Beroepsvervolmaking Leraren van de Universiteit Antwerpen (UIA) in samenwerking met het Centrum voor Taalleerproblemen van de Vrije Universiteit Amsterdam. Voor de drie praktisch-organisatorische bijdragen hebben we dankbaar gebruik gemaakt van de congresbundel *Remediëring en sociaal-emotionele begeleiding in het S.O.* (CBL, 13 oktober 1995).

ACHTERGRONDEN

Peter van Vugt: Taalleerproblemen op school. Schipperen tussen therapiemoetheid en begeleidingsnood

Peter van Vugt opent het themanummer met een 'werkbare' omschrijving van taalleerproblemen die kan dienen als aangrijpingspunt voor de begeleiding ervan. Vervolgens schetst hij de complexe problematiek vanuit de optiek van diverse actoren die bij de begeleiding van de leerling met taalleerproblemen betrokken zijn: de leerkrachten, de ouders, de diagnosticus-begeleider en het onderwijsbeleid. Een realistische kijk, gebaseerd op een veelheid aan praktijkervaringen.

Wim Meijer: Consultatieve leerlingbegeleiding. Leerlingen bespreken op een professionele manier

Als leerlingen problemen vertonen, is het nuttig dat leerkrachten ze binnen de school bespreken. Wim Meijer stelt een professionele manier van leerlingbesprekingen voor die deel uitmaakt van de zogenaamde *consultatieve begeleiding*. Aan het inhoudelijk referentiekader dat gebruikt wordt bij het analyseren van de problemen, verbindt hij een aantal consequenties voor leerkrachten en begeleiders.

LEES- EN SPELLINGPROBLEMEN

Caroline Andries & Pol Ghesquiere: Lees- en spellingproblemen in het basisonderwijs

In de basisschool ondervindt plusminus 10 à 15% van de kinderen moeilijkheden bij het verwerven van de lees- en schrijfvaardigheden. Om deze groep leerlingen zoveel mogelijk in het gewone basisonderwijs te houden, is planmatig handelen een aangewezen procedure volgens Caroline Andries en Pol Ghesquiere. Zowel voor lezen als voor spellen geven ze, na een inleidende paragraaf over het leren van de vaardigheid, concrete aanwijzingen voor de diagnostiek en de behandeling van lees- en spellingproblemen.

Ria Kleijnen: Taalleerproblemen in het secundair onderwijs

Ria Kleijnen bespreekt twee aspecten van taalleerproblemen in het secundair onderwijs: leesproblemen die leerlingen belemmeren om de lessen goed te kunnen volgen, en ernstige spellingproblemen die een struikelblok vormen bij het uitvoeren van functionele schrijftoedelingen. Voor elke groep geeft ze mogelijkheden voor signalering en remediëring. Daarbij heeft ze niet alleen aandacht voor geschikte begeleidingsmaterialen, maar ook voor specifieke instructie en het aanleren van strategieën.

Arjan Krijgsman: Remediale hulp en toetsing bij het schoolvak Nederlands

Arjan Krijgsman zet een aantal lastige toetsvormen voor leerlingen met lees- en spellingproblemen op een rijtje en signaleert voor elk daarvan mogelijke oplossingen. Ook gaat hij in op de vraag naar vermeende rechtsongelijkheid die vaak gesteld wordt naar aanleiding van deze dispenserende maatregelen.

ORGANISATIE VAN REMEDIALE HULP

Arjan Krijgsman: Mogelijkheden en onmogelijkheden van remediale hulp in het secundair onderwijs

Om echt te slagen, moet remediale hulp in het secundair onderwijs minimaal aan een aantal voorwaarden voldoen. Arjan Krijgsman zet ze op een rijtje. Vervolgens geeft hij een zo realistisch mogelijk beeld van het takenpakket van de remedial teacher.

Benny Verheyden: Begeleiding van leerlingen met leerproblemen vanaf de eerste graad secundair onderwijs

Benny Verheyden, zelf remedial teacher, geeft een antwoord op de vraag hoe je de begeleiding van leerlingen met leermoeilijkheden vanaf de eerste graad secundair onderwijs kan organiseren. Achtereenvolgens staat hij stil bij de inventarisering van de problemen, de vraag naar begeleiders (taakverdeling, bijscholing, omkadering), het opsporen en begeleiden van de leerlingen, en het behaalde resultaat.

SOCIAAL-EMOTIONELE BEGELEIDING

Anne De Wilde: Leermoeilijkheden, gedragsmoeilijkheden... tot hoever ga je als school?

Als een school beslist aandacht te geven aan leerlingen met gedragsproblemen, dan is samenwerking de basisvoorwaarde om te kunnen slagen, aldus Anne De Wilde, intern leerlingbegeleider.

der. Ze stelt een succesvol gebleken strategie voor die uit drie concrete stappen bestaat: een vertrouwensrelatie opbouwen, twee sporen uitzetten, en professionele hulp bieden.

MATERIALELIJST

Ria Kleijnen m.m.v. Peter van Vugt: Materialenlijst lees- en spellingproblemen

Dit themanummer wordt afgerond met een uitgebreid overzicht van beschikbare materialen, achtergrondliteratuur en nuttige adressen.

STANDPUNTEN

VON-GESCHUD / GROF GESCHUD

Wilfried De Hert: Remediëren? Doodgewoon!

Naast het standpunt van de VON, vertolkt door voorzitter Wilfried De Hert, komen verspreid over het nummer ook diverse betrokkenen aan het woord: een directeur van een basisschool, een leraar uit het secundair onderwijs, een directeur van een middenschool, een inspectielid secundair onderwijs, een docent uit een lerarenopleiding, een PMS-medewerker, een huisarts, en een moeder. Zij geven elk vanuit hun eigen invalshoek een realistische kijk op de problematiek.

*Rita Rymenans
hoofredacteur*

T U S S E N D O O R

CREATIEF VERTALEN VAN LITERATUUR

Op zaterdag 16 november 1996 (van 10 tot 17 uur) organiseert de Vereniging Algemeen Nederlands (VAN) haar zevende taalcongres met als thema 'creatief vertalen van literatuur'.

Sprekers zijn Paul Claes, Emiel Lauf, Piet Thomas en Patrick Grilli.

**Inlichtingen en inschrijvingen: VAN-secretariaat,
Kardinaal Mercierplein 1 (bus 10), 2800 Mechelen,
tel. (015)40 18 76, fax (015)40 18 79.**